

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

22 maart 2016

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Wetboek van
de Belgische Nationaliteit betreffende
de verklaring van behoud van de Belgische
nationaliteit**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Benoit HELLINGS**

INHOUD

Blz.

I. Procedure	3
II. Uiteenzetting door een van de indieners van het wetsvoorstel.....	3
III. Bespreking	5
IV. Stemmingen	9
Bijlagen.....	11

Zie:

Doc 54 **0989/ (2014/2015):**

- 001: Wetsvoorstel van de heer Thiébaud c.s.
002: Toevoeging mede-indiener.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

22 mars 2016

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code de la nationalité belge
en ce qui concerne la déclaration
conservatoire de la nationalité belge**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES
PAR
M. **Benoit HELLINGS**

SOMMAIRE

Pages

I. Procédure	3
II. Exposé d'un des auteurs de la proposition de loi	3
III. Discussion	5
IV. Votes.....	9
Annexes	11

Voir:

Doc 54 **0989/ (2014/2015):**

- 001: Proposition de loi de M. Thiébaud et consorts.
002: Ajout coauteur.

3713

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**
Voorzitter/Président: Dirk Van der Maelen

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Rita Bellens, An Capoen, Peter De Roover, Peter Luykx
PS	Philippe Blanchart, Stéphane Crusnière, Gwenaëlle Grovonius
MR	Jean-Jacques Flahaux, Kattrin Jadin, Richard Miller
CD&V	Sarah Claerhout, Els Van Hoof
Open Vld	Nele Lijnen, Tim Vandenput
sp.a	Dirk Van der Maelen
Ecolo-Groen	Wouter De Vriendt
cdH	Georges Dallemagne

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Karolien Grosemans, Johan Klaps, Koen Metsu, Yoleen Van Camp, Brecht Vermeulen
Nawal Ben Hamou, Frédéric Daerden, Sébastien Pirlot, Özlem Özen
Denis Ducarme, Philippe Goffin, N. Benoît Piedboeuf
Leen Dierick, Raf Terwingen, Veli Yüksel
Patricia Ceysens, Patrick Dewael, Dirk Van Mechelen
Maya Detiège, Fatma Pehlivan
Benoit Hellings, Evita Willaert
Francis Delpérée, Vanessa Matz

C. — Niet-stemgerechtigd lid / Membre sans voix délibérative:

DéFI	Véronique Caprassé
------	--------------------

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)

PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 27 oktober 2015 en 16 maart 2016.

I. — PROCEDURE

Tijdens haar vergadering van 27 oktober 2015 heeft de commissie beslist over dit wetsvoorstel het advies van de commissie voor de Justitie te vragen (artikel 28.4 van het Reglement van de Kamer). Dat advies werd haar overgezonden op 25 november 2015 (zie bijlage I bij dit verslag).

De commissie heeft ook twee andere adviezen gevraagd.

Op 1 december 2015 heeft de vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen, aan de commissie het advies overgezonden van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (zie bijlage II bij dit verslag).

Tot slot hebben op 26 januari 2016 de federale ombudsmannen een nota ingediend over de toepassing (en de eventuele wijziging) van artikel 22, § 1, 5°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (zie bijlage III bij dit verslag).

II. — UITEENZETTING DOOR EEN VAN DE INDIENERS VAN HET WETSVORSTEL

De heer *Stéphane Crusnière (PS)* merkt op dat ondanks de materiële afstand de in het buitenland verblijvende Belgen een erg nauwe affectieve band behouden. Zij dragen er meer bepaald toe bij het imago van België in de wereld te bevorderen, en helpen vriendschaps- en solidariteitsbanden met andere Staten te smeden. Die rol en trouw zijn belangrijk, en ze verdienen bijzondere aandacht van de Belgische Staat, en uiteraard ook van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De praktijk heeft echter aangetoond dat de in het buitenland verblijvende Belgen soms met bepaalde specifieke moeilijkheden te maken krijgen in hun betrekkingen met de Belgische Staat en besturen. Een politieke oplossing *ad hoc* is in die gevallen vereist. Om aan die moeilijkheden tegemoet te komen heeft de spreker een voorstel ingediend tot herziening van het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers ter oprichting van een federaal adviescomité voor de vraagstukken betreffende de in het buitenland

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné la présente proposition de résolution au cours de ses réunions du 27 octobre 2015 et du 16 mars 2016.

I. — PROCÉDURE

Au cours de sa réunion du 27 octobre 2015, la commission a décidé de demander l'avis de la commission de la Justice sur la proposition de loi à l'examen (article 28.4 du Règlement de la Chambre). Cet avis lui a été transmis le 25 novembre 2015 (voir annexe I du présent rapport).

La commission a également sollicité deux autres avis.

Le 1er décembre 2015, le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et européennes, chargé de Beliris et des Institutions culturelles fédérales, a transmis à la commission l'avis du SPF Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au développement (voir annexe II du présent rapport).

Enfin, le 26 janvier 2016, les médiateurs fédéraux ont déposé une note sur l'application (et la modification éventuelle) de l'article 22, § 1er, 5°, du Code de la nationalité belge (voir annexe III du présent rapport).

II. — EXPOSÉ D'UN DES AUTEURS DE LA PROPOSITION DE LOI

M. Stéphane Crusnière (PS) fait remarquer qu'en dépit de la distance physique, les Belges qui résident à l'étranger gardent un lien affectif très fort. Ils contribuent notamment à promouvoir l'image de notre pays dans le monde et aident à tisser des liens d'amitié et de solidarité avec d'autres États. Ce rôle et cette fidélité sont importants et méritent une attention particulière de la part de l'État belge et, bien évidemment, de la Chambre des représentants.

La pratique a cependant démontré que les Belges résidant à l'étranger rencontrent parfois des problèmes spécifiques dans leurs relations avec l'État et l'administration belges, qui appellent une réponse politique *ad hoc*. C'est pour répondre à ces difficultés que l'orateur a déposé une proposition portant révision du Règlement de la Chambre des représentants visant à la création d'un comité d'avis fédéral des questions relatives aux Belges résidant à l'étranger (DOC 54 0487/001). Ce comité serait chargé de relayer, au niveau politique et

verblijvende Belgen (DOC 54 0487/001). Dat comité zou tot taak hebben ervoor te zorgen dat de bekommelingen van die mensen doorstromen naar de politiek en het parlement. Die tekst werd echter verworpen door de commissie voor het Reglement, met als precisering dat het de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen toekomt zich over de moeilijkheden van de *expats* te buigen (DOC 54 0487/002).

Dit wetsvoorstel heeft als doel de intrekking van artikel 22, § 1, 5°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, dat voorziet in het verlies van de nationaliteit voor bepaalde in het buitenland geboren categorieën van Belgen, indien zij tussen hun achttiende en hun achtentwintigste levensjaar geen verklaring van behoud van hun nationaliteit hebben gedaan. Hoewel dit wetsvoorstel louter technisch is, heeft het toch zijn belang voor menig in het buitenland geboren landgenoot met de dubbele nationaliteit die op achtentwintigjarige leeftijd automatisch zijn Belgische nationaliteit verliest, omdat hij niet op de hoogte is van die wetsbepaling met nochtans ernstige gevolgen.

Artikel 22, § 3, van voornoemd Wetboek bepaalt dat dit verlies van de nationaliteit (als bedoeld in artikel 22, § 1, 5° en 6°), niet van toepassing is “op de Belg die ingevolge een van die bepalingen staatloos zou worden”

Het is dus uitsluitend van toepassing op de Belgen die minstens twee nationaliteiten hebben. In het verleden werd het Wetboek van de Belgische nationaliteit echter aldus aangepast dat een Belgische burger niet langer zijn Belgische nationaliteit verliest wanneer hij vrijwillig een andere nationaliteit verwerft. De handhaving van artikel 22, § 1, 5°, spoort dus niet langer met de geest van de aldus gewijzigde wetgeving.

Diverse rechterlijke uitspraken tonen trouwens aan hoe moeilijk het is uitvoering te geven aan die weinig gekende bepaling van het Wetboek, en tot welke menselijke drama's zulks kan leiden.

In verband met over meerdere generaties heen geëmigreerde Belgen moet men zich er terecht van vergewissen of zij een toereikende band met ons land behouden, maar het lid vindt alvast dat de in artikel 8, § 1, 2°, b, van voornoemd Wetboek opgenomen nationaliteitsverklaring voor een in het buitenland geboren kind een toereikende en definitieve waarborg biedt van de gehechtheid aan België.

parlementaire, les préoccupations de ces personnes. Ce texte a été rejeté par la commission du Règlement, en précisant qu'il appartenait à la commission des Relations extérieures de se pencher sur les difficultés rencontrées par les expatriés (DOC 54 0487/002).

La présente proposition de loi a pour but d'abroger l'article 22, § 1er, 5°, du Code de la nationalité belge, qui prévoit la perte de la nationalité pour certaines catégories de Belges nés à l'étranger, s'ils n'exécutent pas une déclaration conservatoire de la nationalité belge entre leur dix-huitième et vingt-huitième année. Si la présente proposition de loi est purement technique, elle n'en est pas moins importante pour de nombreux binationaux nés à l'étranger qui se retrouvent automatiquement privés de leur nationalité belge à 28 ans parce qu'ils ignoraient cette disposition légale dont les conséquences sont pourtant lourdes.

L'article 22, § 3, dudit Code prévoit que cette perte de nationalité (visé à l'article 22, § 1er, 5° et 6°) ne s'applique pas “au Belge qui, par l'effet d'une de ces dispositions, deviendrait apatride”.

Il s'applique donc exclusivement aux Belges possédant au moins deux nationalités. Or, par le passé, le Code de la nationalité belge a été amendé de sorte qu'un citoyen belge ne perde plus sa nationalité belge pour acquisition volontaire d'une autre nationalité. Le maintien de l'article 22, § 1er, 5°, ne cadre dès lors plus dans l'esprit de la législation ainsi modifiée.

Plusieurs décisions de justice ont par ailleurs mis en lumière la difficulté d'application de cette disposition peu connue du Code et les drames humains qu'elle est susceptible de générer.

S'il est légitime de s'assurer que des Belges expatriés depuis plusieurs générations maintiennent un lien suffisant avec notre pays, le membre estime néanmoins que la déclaration attributive de nationalité déjà prévue à l'article 8, § 1er, 2°, b, du Code précité pour un enfant né à l'étranger, semble fournir une garantie suffisante et définitive de cet attachement à la Belgique.

III. — **BESPREKING**

De heer Benoit Hellings (Ecolo-Groen) vraagt of dit wetsvoorstel werd ingediend in de nasleep van de kafkaïaanse problemen die werden ondervonden door twee in Hong Kong geboren kinderen van de heer Pierre Ryckmans (alias Simon Leys).

Heel wat Belgen hebben tegenwoordig een loopbaan in het buitenland en vaak keren hun kinderen pas na vele jaren naar België terug. Dit wetsvoorstel, dat in de eerste plaats betrekking heeft op de personeelsleden van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, lijkt dus zinnig.

De heer Georges Dallemagne (cdH) is van mening dat het Wetboek van de Belgische nationaliteit breder onder de loep moet worden genomen, onder meer wat de naturalisatieprocedure betreft.

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a) merkt op dat het ter sprake gebrachte probleem allerm minst uitzonderlijk is. Al veel mensen hebben verontwaardigd gereageerd nadat van een van hun naaste familieleden de Belgische nationaliteit werd ingetrokken. De federale ombudsmannen hebben dit pijnpunt overigens meermaals onder de aandacht gebracht.

De vertegenwoordiger van de vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen, geeft aan dat de diplomatieke posten ter zake proactief optreden. De Belgen die bij die posten zijn ingeschreven, worden regelmatig van die verklaringsverplichting in kennis gesteld. Er is echter een risico voor de Belgen die niet bij die diplomatieke posten gekend zijn en die niet op de hoogte zijn van die verklaringsverplichting.

Ingeval artikel 22, § 1, 5°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit zou worden opgeheven, dan zouden de Belgen die al meerdere generaties in het buitenland wonen, de Belgische nationaliteit mogen behouden zonder nog een daadwerkelijke band met ons land te hebben.

De heer Stéphane Crusnière (PS) antwoordt dat dit wetsvoorstel inderdaad tegemoet kan komen aan het door de heer Hellings ter sprake gebrachte geval. Het werd echter niet ingediend met het oog op een oplossing voor dat individuele dossier.

Het lid herinnert eraan dat dit wetsvoorstel, met enkele aanpassingen, de tekst overneemt van het wetsvoorstel van de heren Thierry Giet en André Perpète tot

III. — **DISCUSSION**

M. Benoit Hellings (Ecolo-Groen) demande si la présente proposition de loi a été déposée suite aux problèmes kafkaïens rencontrés par deux des enfants de M. Pierre Ryckmans, alias Simon Leys, nés à Hong Kong.

Quantité de Belges mènent aujourd'hui leur carrière à l'étranger, leurs enfants ne revenant souvent en Belgique que bien des années plus tard. Cette proposition de loi, qui concerne au premier chef les membres du SPF Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au développement, semble donc de bon sens.

M. Georges Dallemagne (cdH) estime qu'il est nécessaire de procéder à un examen plus large du Code de la nationalité belge, entre autres en ce qui concerne la procédure de naturalisation.

M. Dirk Van der Maelen (sp.a) observe que le problème évoqué n'est certes pas exceptionnel. Beaucoup de personnes ont déjà exprimé leur indignation après qu'un de leurs proches a perdu la nationalité belge. Cette question a d'ailleurs déjà été évoquée à plusieurs reprises par les médiateurs fédéraux.

Le représentant du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et européennes, chargé de Beliris et des Institutions culturelles fédérales, indique que les postes diplomatiques adoptent une attitude proactive en cette matière. Les Belges inscrits auprès de ces postes sont régulièrement informés de cette obligation de déclaration. Le risque existe cependant pour les Belges qui ne seraient pas connus des postes diplomatiques et qui ignorent cette obligation de déclaration.

Toutefois, si l'on abroge l'article 22, § 1er, 5°, du Code de la nationalité belge, des Belges qui résident à l'étranger depuis plusieurs générations seraient autorisés à conserver la nationalité belge sans plus avoir de lien effectif avec notre pays.

M. Stéphane Crusnière (PS) répond que la présente proposition de loi peut en effet répondre au cas évoqué par M. Hellings. Elle n'a toutefois pas été déposée afin de régler ce dossier individuel.

Le membre rappelle que la présente proposition reprend, en l'adaptant, le texte de la proposition de loi de MM. Thierry Giet et André Perpète modifiant le Code

wijziging van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit betreffende de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit (DOC 52 1128/001).

Als antwoord op de opmerking van de vertegenwoordiger van de minister verwijst de heer Crusnière naar artikel 8, § 1, 2°, b), van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, dat bepaalt: “Belg zijn: (...) 2° het kind geboren in het buitenland: (...) b) uit een Belgische ouder die, binnen een termijn van vijf jaar na de geboorte, een verklaring heeft afgelegd waarin hij verzoekt om toekenning van de Belgische nationaliteit aan zijn kind”.

Het gevaar bestaat dus inderdaad dat sommige Belgen die aldus de Belgische nationaliteit hebben verworven, niet gekend zijn bij de diplomatieke posten.

De opheffing van voormeld artikel 22, § 1, 5°, zou bovendien de administratieve werklast kunnen beperken.

De heer Benoit Hellings (Ecolo-Groen) vraagt zich af of de handhaving van voornoemde bepaling tot doel heeft te voorkomen dat al te veel mensen de Belgische nationaliteit zouden kunnen behouden. Het betreft Belgen die een verklaring hebben afgelegd opdat hun kind de Belgische nationaliteit toegewezen zou krijgen.

De verplichting om opnieuw een verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit af te leggen lijkt dan ook absurd. Wat is de echte bedoeling van die bepaling? Om hoeveel personen gaat het?

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie herhaalt dat de betreffende bepaling onder meer tot doel heeft ervoor te zorgen dat personen met de Belgische nationaliteit een effectieve band met België bewaren.

*
* *

Tijdens de vergadering van 16 maart 2016 wijst *de heer Stéphane Crusnière (PS)* op twee belangrijke evoluties.

De eerste betreft de stellingname van de vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen, die tijdens de bespreking van het ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2016 aangaf dat “met betrekking tot een eventuele wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit betreffende de verklaring van behoud

de la nationalité belge en ce qui concerne la déclaration conservatoire de la nationalité belge (DOC 52 1128/001).

En réponse au représentant du ministre, M. Crusnière se réfère à l'article 8, § 1er, 2°, b), du Code de la nationalité belge, qui dispose que “Sont Belges [...] 2° l'enfant né à l'étranger: [...] b) d'un auteur belge ayant fait dans un délai de cinq ans à dater de la naissance une déclaration réclamant, pour son enfant, l'attribution de la nationalité belge”.

Le risque existe effectivement que certains Belges, ayant ainsi obtenu la nationalité belge, ne soient pas connus des postes diplomatiques.

En outre, l'abrogation de l'article 22, § 1er, 5°, précité permettrait de réduire la charge de travail de l'administration.

M. Benoit Hellings (Ecolo – Groen) se demande si l'objectif du maintien de la disposition susvisée est d'éviter que trop de personnes puissent continuer à bénéficier de la nationalité belge. Les personnes concernées sont des Belges ayant fait une déclaration réclamant pour leur enfant l'attribution de la nationalité belge.

L'obligation de refaire une déclaration conservatoire de la nationalité apparaît donc comme absurde. Quel est dès lors l'enjeu réel de cette disposition? Quel est le nombre de personnes concernées?

Le représentant du ministre de la Justice répète qu'un des objectifs de la disposition en question est de veiller à ce que les personnes ayant la nationalité belge conservent un lien effectif avec la Belgique.

*
* *

Au cours de la réunion du 16 mars 2016, *M. Stéphane Crusnière (PS)* souligne deux évolutions importantes.

La première concerne la prise de position du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et européennes, chargé de Beliris et des Institutions culturelles fédérales, qui a déclaré lors de l'examen du projet de budget général des dépenses pour l'année budgétaire 2016, que “pour ce qui est d'une éventuelle modification du Code de la nationalité belge (cf. la proposition de la loi DOC 54 0989/001), (...) toute

van de Belgische nationaliteit (zie wetsvoorstel DOC 54 0989/001), (...) elke administratieve vereenvoudiging welkom is" (DOC 54 1352/046, blz. 51).

Ten tweede hebben de federale ombudsmannen er in hun nota van 26 januari 2016 op gewezen dat ze in hun jaarverslag 2014 al melding hebben gemaakt van een "toename van het aantal klachten naar aanleiding van het verlies van nationaliteit op basis van artikel 22, § 1, 5°, van het Wetboek van de (Belgische) nationaliteit (WBN)". Die toename is te wijten aan "het verdwijnen van de mogelijkheden die het WBN bood om de Belgische nationaliteit te herkrijgen of verkrijgen vanuit het buitenland als gevolg van het in werking treden van de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken".

De federale ombudsmannen delen de situaties die hun werden voorgelegd onder in drie groepen:

"1. De burger ontdekt dat hij een verklaring van behoud van zijn nationaliteit had moeten afleggen wanneer zij een paspoort aanvraagt (of een vernieuwing van een paspoort of een identiteitskaart) na zijn 28ste verjaardag en de overheid dit weigert of wanneer hem gevraagd wordt om zijn identiteitsdocumenten in te leveren;

2. De Belgische diplomatieke of consulaire overheden zijn de burger na zijn 28ste verjaardag blijven Belgische identiteitsdocumenten uitreiken en kondigen hem plots aan dat hij zijn Belgische nationaliteit is verloren omdat hij op zijn 28ste verjaardag geen verklaring van behoud van zijn nationaliteit heeft afgelegd (...);

3. De burger moest geen verklaring van behoud van nationaliteit afleggen omdat hij geen andere nationaliteit heeft dan de Belgische, maar slaagt er niet in om te voldoen aan de eisen die de FOD Buitenlandse Zaken stelt om te bewijzen dat hij geen andere nationaliteit bezit en bevindt zich aldus in een situatie van "feitelijke staatsloosheid".

De spreker roept de commissie dus op blijk te geven van coherentie en dit wetsvoorstel aan te nemen. Het gaat immers niet om een tekst met een politieke strekking, maar om een loutere technische correctie die wordt aangebracht in het Wetboek van de Belgische nationaliteit om een reële moeilijkheid te verhelpen waarmee een aantal Belgische burgers te maken hebben.

De heer Benoît Hellings (Ecolo – Groen) steunt het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel. Artikel 22, § 1, 5°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit bepaalt dat sommige categorieën van in het buitenland geboren Belgen de Belgische nationaliteit automatisch

simplification administrative est la bienvenue" (DOC 54 1352/046, p. 51).

Deuxièmement, les médiateurs fédéraux, dans leur note du 26 janvier 2016, ont souligné que leur rapport annuel 2014 constatait déjà "une augmentation des réclamations concernant la perte de nationalité fondée sur l'article 22, § 1er, 5°, du Code de la nationalité belge". Cette augmentation est due "à la disparition des possibilités qu'offraient le Code de la nationalité belge de recouvrer ou d'acquérir à nouveau, à partir de l'étranger, la nationalité belge à la suite de l'entrée en vigueur de la loi du 4 décembre 2012 modifiant le Code de la nationalité belge afin de rendre l'acquisition de la nationalité belge neutre du point de vue de l'immigration".

Les médiateurs fédéraux rangent les situations dont ils ont été saisis en trois groupes:

"1. le citoyen découvre qu'il aurait dû souscrire la déclaration de conservation de nationalité lorsqu'il introduit une demande de passeport (ou de renouvellement de passeport ou de carte d'identité) après son 28ème anniversaire et que les autorités belges le lui refusent ou par une demande de restitution de ses documents;

2. les autorités diplomatiques ou consulaires belges ont continué à lui délivrer des documents d'identité belges au-delà de son 28ème anniversaire et lui annoncent tout à coup qu'il a perdu la nationalité belge par défaut de déclaration de conservation de nationalité à cette date (...);

3. le citoyen ne devrait pas souscrire une déclaration de nationalité, parce qu'il n'a pas d'autre nationalité que la nationalité belge, mais ne parvient pas à satisfaire les exigences de preuve de l'absence d'une autre nationalité posée par le SPF Affaires étrangères et se retrouve dans une situation d'apatridie "de fait".

Le membre appelle donc la commission à faire preuve de cohérence et à adopter la présente proposition de loi. Il ne s'agit en effet pas d'un texte à portée politique, mais d'une simple correction technique apportée au Code de la nationalité belge afin de répondre à une difficulté réelle, éprouvée par un certain nombre de citoyens belges.

M. Benoît Hellings (Ecolo – Groen) soutient la présente proposition de loi. L'article 22, § 1er, 5°, du Code de la nationalité belge prévoit une perte automatique et silencieuse de la nationalité pour certaines catégories de Belges nés à l'étranger, s'ils n'exécutent pas une

en stilzwijgend verliezen als ze tussen hun achttiende en achtentwintigste verjaardag niet hebben verklaard dat ze de Belgische nationaliteit willen behouden. Dat nationaliteitsverlies kan tevens leiden tot het verlies van het Europees burgerschap, en dus van het stemrecht, alsook van de vrijheid vrij te reizen binnen de Europese ruimte, inzonderheid in de Schengenruimte.

In zijn arrest C-135/08 van 2 maart 2010 (de zaak-*Janko Rottmann vs. Freistaat Bayern*) heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat moet worden nagegaan of de in het geding zijnde beslissing verantwoord is door een algemeen belang en of ze het evenredigheidsbeginsel in acht neemt. In het licht van het voormelde arrest vindt de spreker artikel 22, § 1, 5°, onverantwoord en onevenredig.

Voorts beklemtoont het lid dat, wanneer iemand de Belgische nationaliteit automatisch verliest krachtens artikel 22, § 1, 5°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, die persoon zijn hoofdverblijfplaats in België moet hebben “op grond van een ononderbroken wettelijk verblijf sedert ten minste twaalf maanden” om een nieuwe nationaliteitsverklaring te kunnen afleggen (artikel 24, eerste lid, van het voormelde Wetboek).

Tot slot kunnen ook kinderen de Belgische nationaliteit verliezen. Artikel 22, § 1, 6°, van het voormelde Wetboek bepaalt dat een niet-ontvoogd kind jonger dan achttien jaar, van een Belg die de Belgische nationaliteit verliest, op zijn beurt de Belgische nationaliteit verliest, behalve wanneer de andere ouder een Belg is.

Mevrouw Sarah Claerhout (CD&V) geeft aan dat zij niet ingenomen is met dit wetsvoorstel, ook al kan zij zich vinden in sommige voormelde bekommernissen. Er zijn andere oplossingen denkbaar, zoals het opnieuw instellen van de mogelijkheden die het Wetboek van de Belgische nationaliteit vroeger bood om de Belgische nationaliteit vanuit het buitenland (opnieuw) te verkrijgen; deze bepalingen werden opgeheven bij de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken. Tevens verzoekt de spreker de diplomatieke en consulaire posten de burgers voldoende te informeren, meer bepaald bij de afgifte van een paspoort met een geldigheidsduur die de in het voormelde artikel 22, § 1, 5°, bepaalde termijn overschrijdt.

De heer Peter Luykx (N-VA) zegt dat ook hij tegen dit wetsvoorstel gekant is. Het is immers belangrijk het aantal gevallen van dubbele nationaliteit te beperken teneinde de integratie van vreemdelingen in ons land te bevorderen. Andere landen stellen eveneens voorwaarden voor het behoud van de dubbele nationaliteit.

déclaration conservatoire de nationalité entre leur dix-huitième et vingt-huitième anniversaire. Cette perte de nationalité peut également entraîner la perte de la citoyenneté européenne, et donc du droit de vote ainsi que de la liberté de circuler librement dans l'espace européen, et plus particulièrement dans l'espace Schengen.

Dans son arrêt C-135/08 du 2 mars 2010 (affaire *Janko Rottmann* contre *Freistaat Bayern*, la Cour de Justice de l'Union européenne a statué qu'“il convient de vérifier si la décision en cause est justifiée par un intérêt général et si elle respecte le principe de proportionnalité”. A la lumière de l'arrêt précité, l'orateur juge l'article 22, § 1er, 5°, injustifié et disproportionné.

Par ailleurs, le membre souligne que, dans l'hypothèse où une personne perd la nationalité belge de manière automatique en vertu de l'article 22, § 1er, 5°, du Code de la nationalité belge, il devra avoir sa résidence principale en Belgique depuis au moins douze mois pour pouvoir faire une nouvelle déclaration de nationalité (article 24, alinéa 1er, dudit Code).

Enfin, la perte de la nationalité belge peut également affecter les enfants. En effet, en vertu de l'article 22, § 1er, 6°, l'enfant non émancipé n'ayant pas atteint l'âge de dix-huit ans, d'un Belge qui perd sa nationalité, perd lui aussi la qualité de Belge, sauf si l'autre parent est belge.

Mme Sarah Claerhout (CD&V) n'est, quant à elle, pas favorable à la présente proposition de loi, même si elle partage certaines préoccupations évoquées ci-dessus. D'autres solutions sont envisageables, comme, par exemple, la réinsertion des possibilités qu'offraient le Code de la nationalité belge de recouvrer ou d'acquérir à nouveau, à partir de l'étranger, la nationalité belge, dispositions supprimées par la loi du 4 décembre 2012 modifiant le Code de la nationalité belge afin de rendre l'acquisition de la nationalité belge neutre du point de vue de l'immigration. Elle demande aussi que les postes diplomatiques et consulaires informent suffisamment les citoyens, notamment au moment de délivrer un passeport pour une durée dépassant le délai prévu par l'article 22, § 1er, 5°, précité.

M. Peter Luykx (N-VA) se dit lui aussi opposé à la présente proposition de loi. Il est en effet important de limiter le nombre de cas de double nationalité afin de favoriser l'intégration des étrangers dans notre pays. D'autres pays posent également des conditions pour le maintien de la double nationalité.

Artikel 22, § 1, 5°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit voorziet bovendien in een redelijke termijn van tien jaar voor betrokken burger om een verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit af te leggen.

Iedere Belgische burger wordt overigens geacht de wet te kennen. De spreker zegt evenwel dat hij bereid is te overwegen de ambassades een proactievere rol toe te bedelen om de betrokken burgers te informeren.

De vertegenwoordigster van de minister van Justitie geeft aan dat de regering zich bewust is van het probleem. Er zal een werkgroep worden samengesteld met vertegenwoordigers van de FOD Justitie en van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking om zo snel mogelijk de mogelijke alternatieven ter zake te onderzoeken.

Mevrouw Katrin Jadin (MR) geeft toe dat het wetsvoorstel betrekking heeft op een belangrijk onderwerp maar stelt voor om voldoende tijd te laten aan de regering om zich te buigen over de kwestie.

De heer Stéphane Crusnière (PS) betreurt de reactie van een aantal sprekers want zijn wetsvoorstel wil een oplossing aanreiken voor een reëel probleem. Het voorstel zorgt voor een administratieve vereenvoudiging alsook voor een besparing op de begroting.

Als antwoord op wat de heer Luykx heeft aangegeven, onderstreept de spreker dat tijdens de bespreking van het wetsvoorstel door de commissie voor de Justitie, mevrouw Sarah Smeyers (N-VA) heeft gezegd dat “het niet de taak is van een ambassade of een consulaat om de in het buitenland geboren Belg die tussen de leeftijd van 18 jaar en 28 jaar ononderbroken zijn hoofdverblijfplaats heeft gehad in het buitenland, voor de leeftijd van 28 jaar, ervan in kennis te stellen dat hij een verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit dient af te leggen indien hij deze wenst te behouden” (zie bijlage I bij dit verslag).

IV. — STEMMINGEN

De artikelen 1 en 2 worden achtereenvolgens verworpen met 8 tegen 4 stemmen.

Het hele wetsvoorstel wordt bijgevolg als verworpen beschouwd.

De rapporteur,

Benoit HELLINGS

De voorzitter,

Dirk VAN der MAELEN

En outre, l'article 22, § 1er, 5°, du Code de la nationalité belge prévoit un délai raisonnable de dix ans pour permettre au citoyen concerné de faire une déclaration conservatoire de la nationalité belge.

Nul citoyen belge n'est d'ailleurs censé ignorer la loi. L'orateur se dit néanmoins prêt à envisager de confier un rôle plus proactif aux ambassades afin d'informer les citoyens concernés.

La représentante du ministre de la Justice indique que le gouvernement est conscient du problème. Un groupe de travail réunissant des représentants du SPF Justice et du SPF Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au développement sera constitué afin d'examiner aussi rapidement que possible les alternatives possibles en la matière.

Mme Katrin Jadin (MR) reconnaît que la proposition de loi porte sur un sujet important mais elle suggère de laisser le temps au gouvernement de se pencher sur la question.

M. Stéphane Crusnière (PS) regrette la réaction de plusieurs orateurs car sa proposition de loi vise à répondre à un problème bien réel. Elle engendre une simplification administrative et permet de réaliser une économie budgétaire.

En réponse à M. Luykx, l'orateur souligne que lors de l'examen de la proposition de loi par la commission de la Justice, Mme Sarah Smeyers (N-VA) a estimé “qu'il n'appartient pas à une ambassade ni à un consulat d'informer, avant l'âge de dix-huit ans, un Belge né à l'étranger de dix-huit à vingt-huit ans qu'il doit effectuer une déclaration conservatoire de la nationalité belge s'il souhaite conserver cette nationalité” (cf. l'annexe I au présent rapport).

IV. — VOTES

Les articles 1er et 2 sont successivement rejetés par 8 voix contre 4.

L'ensemble de la proposition de loi est dès lors considérée comme rejetée.

Le rapporteur,

Benoit HELLINGS

Le président,

Dirk VAN der MAELEN

BIJLAGE I**ADVIES VAN DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE****VERSLAG**

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Egbert LACHAERT**

INHOUD

Blz.

- I. Inleidende uiteenzetting van de heer Stéphane Crusnière, mede-indiener van het wetsvoorstel..... 13
- II. Bespreking..... 14

ANNEXE I**AVIS DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE****RAPPORT**

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
M. **Egbert LACHAERT**

SOMMAIRE

Pages

- I. Exposé introductif de M. Stéphane Crusnière, coauteur de la proposition de loi 13
- II. Discussion 14

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**
Voorzitter/Président: Philippe Goffin

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA Sophie De Wit, Sarah Smeyers, Goedelee Uyttersprot,
Kristien Van Vaerenbergh

PS Eric Massin, Laurette Onkelinx, Özlem Özen

MR Gilles Foret, Philippe Goffin, Richard Miller

CD&V Sonja Becq, Raf Terwingen

Open Vld Egbert Lachaert, Carina Van Cauter

sp.a Johan Vande Lanotte

Ecolo-Groen Stefaan Van Hecke

cdH Christian Brotcorne

C. — Niet-stemgerechtigd lid / Membre sans voix délibérative:

FDF Olivier Maingain

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Christoph D'Haese, Koenraad Degroote, Daphné Dumery, Johan Klaps,
Hendrik Vuye

Paul-Olivier Delannois, Willy Demeyer, Ahmed Laaouej, Karine Lalieux

Benoît Friart, Luc Gustin, Philippe Pivin, Stéphanie Thoron

Griet Smaers, Els Van Hoof, Servais Verherstraeten

Katja Gabriëls, Dirk Janssens, Sabien Lahaye-Battheu

David Geerts, Karin Jiroflée

Marcel Cheron, Benoit Hellings

Francis Delpérée, Vanessa Matz

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft op vraag van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, met toepassing van artikel 28.4 van het Kamerreglement, tijdens haar vergadering van 10 november 2015 een advies uitgebracht over het wetsvoorstel DOC 54 0989/001.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE HEER STÉPHANE CRUSNIÈRE, MEDE-INDIENER VAN HET WETSVORSTEL

De heer Stéphane Crusnière, mede-indiener van het wetsvoorstel, wijst erop dat de in het buitenland verblijvende Belgen, ondanks de materiële afstand, een erg nauwe affectieve band met ons land behouden. Zij helpen immers met name het imago van België in de wereld te bevorderen en dragen bij tot het smeden van vriendschaps- en solidariteitsbanden met andere Staten. Die rol en trouw zijn belangrijk, en ze verdienen bijzondere aandacht van de Belgische Staat, alsook (uiteraard) van het Parlement.

De praktijk heeft echter aangetoond dat de in het buitenland verblijvende Belgen soms in bepaalde situaties terechtkomen en met bepaalde specifieke problemen te maken krijgen in hun betrekkingen met de Belgische Staat en met de administratieve diensten (elektronische identiteitskaart enzovoort). In die gevallen is een politieke *ad-hoc* oplossing vereist.

In dat verband heeft de indiener in juli 2015 in de Kamercommissie voor het Reglement en voor de Hervorming van de Parlementaire Werkzaamheden een voorstel ingediend tot oprichting van een federaal adviescomité voor de vraagstukken betreffende de in het buitenland verblijvende Belgen (DOC 54 0487/001). Dat adviescomité zou de taak hebben gehad hebben de bekommelingen van de in het buitenland verblijvende Belgen te laten doorstromen naar de politiek en het Parlement. Dat voorstel werd door de meerderheid verworpen, waarbij werd geconcludeerd dat de problemen van de in het buitenland verblijvende Belgen voortaan moeten worden behandeld in de commissie voor de Buitenlandse betrekkingen. Deze commissie heeft ervoor geopteerd het advies van de commissie voor de Justitie over dit wetsvoorstel in te winnen.

Het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel strekt tot opheffing van artikel 22, § 1, 5°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, op grond waarvan bepaalde categorieën van in het buitenland geboren Belgen de Belgische nationaliteit verliezen als zij tussen hun 18° en hun 28° verjaardag niet verklaren dat zij de Belgische nationaliteit willen behouden. Hoewel het om een

MESDAMES, MESSIEURS,

À la demande de la commission des Relations extérieures et en application de l'article 28.4 du Règlement de la Chambre, votre commission a émis un avis sur la proposition de loi DOC 54 0989/001 au cours de sa réunion du 10 novembre 2015.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. STÉPHANE CRUSNIÈRE, CO-AUTEUR DE LA PROPOSITION DE LOI

M. Stéphane Crusnière, co-auteur de la proposition de loi, rappelle qu'en dépit de la distance physique, les Belges qui résident à l'étranger gardent à l'égard de notre pays un lien affectif très fort. Ils contribuent en effet notamment à promouvoir l'image de la Belgique dans le monde, et aident à tisser des liens d'amitié et de solidarité avec d'autres États. Ce rôle et cette fidélité sont importants et méritent une attention particulière de la part de l'État belge et, bien évidemment, du Parlement.

La pratique a cependant démontré que, parfois, les Belges résidant à l'étranger rencontrent certaines situations, certains problèmes spécifiques dans leurs relations avec l'État belge et l'administration (carte d'identité électronique, ...), qui appellent une réponse politique *ad hoc*.

C'est pour ce faire qu'en juillet 2015, l'auteur a présenté en commission du Règlement une proposition visant à créer un comité d'avis des Belges à l'étranger au sein de la Chambre (DOC 54 0487). Celui-ci aurait été chargé de relayer, au niveau politique et parlementaire, les préoccupations des Belges résidant à l'étranger. La majorité a rejeté ce texte, tout en concluant que les problématiques rencontrées par les Belges résidant à l'étranger devaient à l'avenir être traitées au sein de la commission des Relations extérieures. Celle-ci a souhaité demander l'avis de la commission de la Justice sur cette proposition de loi.

Cette proposition de loi a pour but d'abroger le point 5° de l'article 22, § 1er, du Code de la nationalité belge qui prévoit la perte de nationalité pour certaines catégories de Belges nés à l'étranger, s'ils n'exécutent pas une déclaration conservatoire de nationalité entre leur 18° et 28° année. Si ce texte est technique, il n'en est pas moins important pour de nombreux binationaux nés

technische voorwaarde gaat, is ze zeer belangrijk voor veel in het buitenland geboren Belgen met een dubbele nationaliteit en van wie de Belgische nationaliteit op hun 28e automatisch vervalt, louter omdat zij geen weet hadden van die uit een andere tijd daterende wetsbepaling, die nochtans verstrekkende gevolgen heeft.

Artikel 22, § 3, bepaalde dat dit verlies van nationaliteit niet van toepassing was *“op de Belg die ingevolge een van die bepalingen staatloos zou worden”*. Met andere woorden: het verlies was uitsluitend van toepassing op de Belgen die minstens twee nationaliteiten hebben. Enige tijd geleden werd het Wetboek van de Belgische Nationaliteit evenwel gewijzigd, in die zin dat het niet langer voorziet in het verlies van de nationaliteit op grond van het vrijwillig verwerven van een andere nationaliteit. Om die reden strookt de instandhouding van artikel 22, § 1, 5°, niet meer met de geest van de aldus in het verleden gewijzigde wet.

Een aantal concrete gevallen en diverse rechterlijke uitspraken tonen trouwens aan hoe moeilijk het is uitvoering te geven aan die weinig gekende bepaling en tot welke menselijke drama's zulks kan leiden.

Tot besluit beklemtoont de spreker dat men zich er weliswaar terecht moet van verzekeren dat verscheidene generaties geëmigreerde Belgen een voldoende band met België behouden, maar dat de al wettelijk bepaalde nationaliteitsverklaring voor een in het buitenland geboren kind een voldoende en definitieve waarborg lijkt te bieden van de gehechtheid aan België. Hij hoopt dan ook dat de leden dit wetsvoorstel zullen steunen, om tegemoet te komen aan een reële noodkreet van onze in het buitenland verblijvende landgenoten.

II. — BESPREKING

Mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) merkt op dat artikel 22, §1, 5°, van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit voorziet in het verlies van de Belgische nationaliteit voor de in het buitenland geboren Belg die tussen de leeftijd van 18 jaar en 28 jaar ononderbroken zijn hoofdverblijfplaats heeft gehad in het buitenland en die voor de leeftijd van 28 jaar niet te kennen heeft gegeven dat hij die nationaliteit wil behouden.

Bij de laatste grondige wijziging (wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken) van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (WBN) werd immers uitgegaan van het principe van het migratieneutraal maken van de nationaliteitswetgeving. Dit betekent onder meer dat het niet makkelijker mag zijn om de

à l'étranger qui se retrouvent à 28 ans automatiquement privés de leur nationalité belge pour une seule raison: ils ignoraient cette disposition légale d'un autre temps et dont, pourtant, les conséquences sont lourdes.

L'article 22, § 3, prévoyait que cette perte de nationalité ne s'appliquait pas "au Belge qui, par l'effet d'une de ces dispositions, deviendrait apatride", bref qu'elle s'appliquait exclusivement aux Belges possédant au moins deux nationalités. Or, par le passé, il a été éliminé du Code de la Nationalité la perte de nationalité belge pour acquisition volontaire d'une autre nationalité. Dès lors, le maintien du point 5°, de l'article 22, § 1er, ne cadre plus avec l'esprit de la loi ainsi modifiée par le passé.

Plusieurs cas et décisions de justice ont, par ailleurs, mis en lumière la difficulté d'application de cette disposition peu connue et les drames humains qu'elle est susceptible de générer.

L'orateur conclut en soulignant que s'il est légitime de s'assurer, lorsqu'on a affaire à plusieurs générations de Belges expatriés, que ces personnes maintiennent un lien suffisant avec notre pays, il estime que la déclaration attributive de nationalité déjà prévue par la loi pour un enfant né à l'étranger semble fournir une garantie suffisante et définitive de l'attachement à la Belgique. Il espère pouvoir compter sur le soutien des membres sur ce texte afin de répondre à une véritable question posée par nos compatriotes résidant à l'étranger.

II. — DISCUSSION

Mme Nahima Lanjri (CD&V) fait remarquer que l'article 22, § 1er, 5°, du Code de la nationalité belge prévoit la perte de la nationalité belge pour le Belge né à l'étranger qui a eu sa résidence principale et continue à l'étranger de dix-huit à vingt-huit ans et qui n'a pas déclaré, avant d'atteindre l'âge de vingt-huit ans, vouloir conserver sa nationalité belge.

Le principe qui sous-tendait la dernière modification approfondie du Code de la nationalité belge (CNB) (loi du 4 décembre 2012 modifiant le Code de la nationalité belge afin de rendre l'acquisition de la nationalité belge neutre du point de vue de l'immigration) était en effet de rendre la législation relative à la nationalité neutre du point de vue de l'immigration. Cela signifie notamment qu'il ne peut pas être plus facile d'obtenir

nationaliteit te verwerven dan om een verblijfsrecht in België te bekomen, en dat diegene die de nationaliteit verwerft moet aantonen een werkelijke band te hebben met België en er dus maatschappelijk geïntegreerd is en er economisch participeert.

Het is dus niet onlogisch dat de wetgever vraagt van Belgen die in het buitenland worden geboren en die de laatste 10 jaar nooit een hoofdverblijfplaats in België hebben gehad, dat zij uitdrukkelijk te kennen geven dat zij deze nationaliteit willen behouden.

De spreekster is er zich van bewust dat deze wetsbepaling in de praktijk voor problemen zorgt. De betreffende maatregel is totaal niet bekend bij het publiek, in het bijzonder niet bij de betrokken groep, met name de Belgen in het buitenland. Vaak worden mensen dan ook geconfronteerd met het feit dat zij niet langer de Belgische nationaliteit bezitten op het moment dat zij zich tot de Belgische ambassades wenden of willen reizen op grond van hun Belgisch paspoort. De procedure tot het herkrijgen van de Belgische nationaliteit is immers bijzonder ingewikkeld en is in bepaalde gevallen zelfs niet meer mogelijk.

De CD&V-fractie dringt daarom herhaaldelijk aan bij de vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen, om gepaste maatregelen te treffen om de gevolgen van deze maatregel te beperken. De ambassades en consulaten dienen de in het buitenland verblijvende betrokken Belgen te wijzen op de gevolgen van deze maatregel en hen uitdrukkelijk te verzoeken of zij willen ingaan op de mogelijkheid om een verklaring af te leggen waarbij zij aangeven de Belgische nationaliteit te willen behouden. Niet alle ambassades en consulaten doen dit echter. En hier knelt het schoentje.

Zij stelt dan ook voor om de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen te adviseren om na te gaan in welke landen de instructies om de betrokken Belgen tijds over deze maatregel te informeren al dan niet correct wordt uitgevoerd. Het louter opheffen van de bepaling onder 5° van artikel 22, § 1, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit is volgens haar geen goede zaak.

Mevrouw Sarah Smeyers (N-VA) is van oordeel dat de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit een minimale voorwaarde is om te kennen te geven dat de betrokkene, Belg wil blijven. Het weglaten van deze minimale vereist in het Wetboek van de Belgische nationaliteit is voor haar fractie dan ook een stap te ver. De verstrenging van de zogenaamde "snel-Belgwet"

la nationalité que d'obtenir un droit de séjour, et que celui qui obtient la nationalité doit prouver qu'il a des attaches véritables avec la Belgique, c'est-à-dire qu'il y est intégré socialement et participe à l'économie.

Il n'est dès lors pas illogique que le législateur demande aux Belges nés à l'étranger et qui n'ont jamais eu leur résidence principale en Belgique durant les 10 dernières années qu'ils fassent savoir expressément qu'ils veulent conserver la nationalité belge.

L'intervenante est consciente que cette disposition légale pose des problèmes dans la pratique. La population, le groupe concerné en particulier, c'est-à-dire les Belges à l'étranger, ignore totalement la disposition en question. Il est dès lors fréquent que des personnes apprennent qu'elles ne possèdent plus la nationalité belge lorsqu'elles s'adressent aux ambassades belges ou lorsqu'elles veulent voyager sur la base de leur passeport belge. La procédure de recouvrement de la nationalité belge est en effet particulièrement complexe et n'est même plus possible dans certains cas.

Le groupe CD&V insiste, dès lors, fréquemment auprès du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et européennes, chargé de Beliris et des Institutions culturelles fédérales pour qu'il prenne des mesures appropriées afin de limiter les conséquences de la disposition en question. Il faut que les ambassades et consulats attirent l'attention des Belges concernés séjournant à l'étranger sur les conséquences de la disposition en question et qu'ils demandent expressément à ces personnes si elles veulent donner suite à la possibilité de faire une déclaration par laquelle elles manifestent leur volonté de conserver la nationalité belge. Tous les consulats et toutes les ambassades ne le font toutefois pas et c'est là que le bât blesse.

Elle propose dès lors de conseiller à la commission des Affaires étrangères de vérifier dans quels pays les instructions visant à informer à temps de cette mesure les Belges concernés sont correctement exécutées. La simple abrogation du 5° de l'article 22, § 1er, du Code de la nationalité belge n'est, à ses yeux, pas une bonne chose.

Mme Sarah Smeyers (N-VA) considère que la déclaration conservatoire de la nationalité belge constitue une condition minimale pour faire savoir que l'intéressé souhaite rester belge. Pour son groupe, l'abandon de cette condition minimale dans le Code de la nationalité belge va donc trop loin. Le durcissement de la procédure accélérée d'acquisition

is pas op 1 januari 2013 in werking getreden. Er werd uitgegaan van het migratieneutraal maken van de nationaliteitswetgeving. Ook werd de vereiste van een werkelijke band met België in het Wetboek ingeschreven. Het opheffen van de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit staat dan ook haaks op de strekking van de verstrenging van de snel-Belgwet. Zij stipt voorts aan dat bovendien een persoon niet staatloos kan zijn.

In tegenstelling tot de vorige spreekster is het lid van oordeel dat het niet de taak is van een ambassade of een consulaat om de in het buitenland geboren Belg die tussen de leeftijd van 18 jaar en 28 jaar ononderbroken zijn hoofdverblijfplaats heeft gehad in het buitenland, voor de leeftijd van 28 jaar, ervan in kennis te stellen dat hij een verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit dient af te leggen indien hij deze wenst te behouden. Iedere Belg wordt immers geacht de wet te kennen.

Het lid besluit dat de N-VA-fractie dit wetsvoorstel niet genegen is. Zij vermoedt dat het wetsvoorstel enkel een electoraal belang dient.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) stipt aan dat de laatste wijziging van de snel-Belgwet strekte tot de verduidelijking en de herschrijving van een aantal bepalingen. Het betrof een integraal werkstuk dat ook gedragen werd door de PS-fractie. Het was de bedoeling om het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken. Daarenboven werd ook duidelijk gesteld dat het verkrijgen en het behouden van de Belgische nationaliteit ook een verhaal van rechten en plichten is. Een van de plichten van een in het buitenland geboren Belg betreft de aflegging van de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit, voor de leeftijd van 28 jaar. De Open Vld-fractie wenst dit dan ook te behouden.

Het is uiteraard wel aan de overheid om eenieder toelichting te geven over de bestaande regelgeving. Voorts herinnert zij eraan dat bij het vervallen van de Belgische nationaliteit het Wetboek in de mogelijkheid voorziet van de herverkrijging van de Belgische nationaliteit.

De heer Christian Brotcorne (cdH) herinnert eraan dat in het Parlement zeer geregeld verbeteringen in wetten worden aangebracht (ook snel na de aanneming van de wet), en dat dit dus niet geldt als een argument tegen het wetsvoorstel.

De spreker verwijst naar het recente geval van de auteur Simon Leys wiens kinderen de Belgische

de la nationalité belge n'est entré en vigueur que le 1er janvier 2013. Le principe était de rendre la législation relative à la nationalité neutre du point de vue de l'immigration. Le critère du lien effectif avec la Belgique a également été inscrit dans le Code. L'abrogation de la déclaration conservatoire de la nationalité Belge va donc à l'encontre de la philosophie qui a présidé au durcissement de la procédure accélérée. L'intervenante souligne par ailleurs qu'une personne ne peut de surcroît pas être apatride.

Contrairement à l'intervenante précédente, elle estime qu'il n'appartient pas à une ambassade ni à un consulat d'informer, avant l'âge de vingt-huit ans, un Belge né à l'étranger qui a eu sa résidence principale et continue à l'étranger de dix-huit à vingt-huit ans qu'il doit effectuer une déclaration conservatoire de la nationalité belge s'il souhaite conserver cette nationalité. Nul Belge n'est en effet censé ignorer la loi.

La membre conclut que le groupe N-VA n'est pas favorable à la proposition de loi à l'examen, qu'elle suspecte de ne servir que des intérêts électoralistes.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) fait observer que la dernière modification de la loi accélérant la procédure de naturalisation visait à préciser et à reformuler un certain nombre de dispositions. Il s'agissait d'un travail complet, emportant également l'adhésion du groupe PS. Le but était de rendre l'acquisition de la nationalité belge neutre du point de vue de l'immigration. De même, il a été affirmé que l'acquisition et la conservation de la nationalité belge emportaient également des droits et des obligations. L'une des obligations incombant à un Belge né à l'étranger concerne la déclaration conservatoire de la nationalité belge à faire avant l'âge de 28 ans. Le groupe Open Vld souhaite maintenir cette déclaration.

C'est évidemment à l'autorité qu'il appartient d'informer chacun de la réglementation existante. L'intervenante rappelle par ailleurs qu'en cas de déchéance de la nationalité belge, le Code prévoit la possibilité de recouvrement de la nationalité belge.

M. Christian Brotcorne (cdH) rappelle que des corrections de lois existantes se font très régulièrement au Parlement, y compris rapidement après l'adoption de la loi, et qu'il n'y a donc pas là un argument contre la proposition.

L'orateur fait référence au cas récent de l'auteur Simon Leys dont les enfants ont perdu la nationalité

nationaliteit hebben verloren door de toepassing van de vigerende tekst. Derhalve moet worden nagedacht over een oplossing voor dit vraagstuk.

Het is merkwaardig te moeten constateren dat een recht als nationaliteit automatisch door het verstrijken van een termijn vervalt en verloren gaat, terwijl een Belg van geboorte in elk geval Belg blijft; ongeacht zijn situatie. Voorts zou artikel 22, § 1, 5°, niet gelden, mocht er een risico bestaan dat de betrokkene door dat nationaliteitsverlies staatloos wordt.

Sommige tegenstanders van het wetsvoorstel benadrukken de sterke banden die de persoon moet onderhouden met België. Dubbele nationaliteit doet nochtans geen moeilijkheid rijzen, en kan in bepaalde gevallen zelfs nuttig blijken. Het wetsvoorstel is weliswaar technisch, maar reikt ook een andere benadering aan van wat de nationaliteit hoort te zijn. Het biedt de mogelijkheid de huidige situatie te regelen; bijgevolg is de spreker ervoor gewonnen.

Ook de heer Marcel Cheron (*Ecolo-Groen*) herinnert eraan dat de zaak-Leys heel wat vragen deed rijzen omtrent dat automatisch verlies van de nationaliteit, alsmede dat Simon Leys dit jarenlang gerechtelijk heeft aangevochten. In de toekomst dreigt zich hetzelfde voor te doen. Een dergelijk automatisch verlies van de nationaliteit is op zijn minst bevreemdend.

Het wetsvoorstel gaat dus in de goede richting, ongeacht om hoeveel gevallen het daarbij gaat. Het is een rechtswestie.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie herinnert eraan dat artikel 22, § 1, 5°, werd ingesteld bij de wet van 28 juni 1984. Als zodanig is de bepaling op 1 januari 1995 toepasselijk geworden.

Samengevat voorzag de bepaling in haar oorspronkelijke versie in het verlies, van rechtswege, van de Belgische nationaliteit voor wie in het buitenland is geboren en er van de leeftijd van 18 tot 28 jaar onafgebroken zijn hoofdverblijfplaats heeft gehad, tenzij hij tijdens de referentieperiode een bijzondere verklaring aflegt volgens de bij artikel 22, § 4, bepaalde vormvereisten en nadere regels.

Zodra de betrokkene die verklaring aflegde, behield hij tien jaar lang zijn Belgische nationaliteit, waarbij het hem toekwam die verklaring vóór het verstrijken van die termijn te hernieuwen, en vervolgens telkens opnieuw, want anders zou hij telkenmale de Belgische nationaliteit verliezen.

belge par l'application du texte actuel. Il faut donc réfléchir à une solution à cette problématique.

Il est particulier de constater qu'un droit tel que celui de la nationalité est perdu par déchéance automatique, par l'écoulement d'un délai, alors qu'un Belge de naissance le resterait quelque soit la situation dans laquelle il se trouve. Par ailleurs, l'article 22, § 1er, 5°, ne s'appliquerait pas s'il y a un risque que la personne devienne de ce fait apatride.

Certains opposants à la proposition de loi insistent sur les liens forts que la personne doit maintenir avec la Belgique. La double nationalité ne pose cependant pas de problème et peut même s'avérer utile dans certains cas. La proposition est certes technique mais propose aussi une approche différente de ce que doit être la nationalité. Elle permet de régler la situation actuelle; l'orateur y est donc favorable.

M. Marcel Cheron (*Ecolo-Groen*) rappelle lui aussi que l'affaire Leys avait suscité beaucoup d'interrogations sur cette perte automatique de la nationalité et que Simon Leys s'est battu pendant de nombreuses années par les voies juridiques. Le risque existe que cela arrive à nouveau à l'avenir. Une perte de nationalité automatique de ce type est à tout le moins particulière.

La proposition de loi va donc dans le bon sens, peu importe le nombre de cas concernés. C'est une question de droit.

Le représentant du ministre de la Justice rappelle que l'article 22, § 1er, 5° a été introduit par la loi du 28 juin 1984. La disposition en tant que telle a été mise en application le 1er janvier 1995.

La disposition, dans sa version initiale, prévoyait en résumé la perte de plein droit de la nationalité belge dans le chef de celui, qui, né à l'étranger, y a eu sa résidence principale et continue de dix-huit à vingt-huit ans, à moins qu'il n'effectue une déclaration spéciale durant la période de référence selon les formes et modalités déterminées à l'article 22, § 4.

À partir du moment où l'intéressé effectuait cette déclaration, il conservait sa nationalité belge pendant dix ans, à charge pour lui de la renouveler avant l'expiration de ce délai et ainsi de suite, sous peine de perdre à chaque fois la nationalité belge.

De strekking van de wet was te voorkomen dat er al te veel Belgen in het buitenland niet langer een reële band met België zouden hebben, en de strijd aan te gaan tegen meervoudige nationaliteit en de eraan verbonden problemen inzake internationaal privaatrecht.

De wet van 27 december 2006 heeft komaf gemaakt met de bij artikel 22, § 1, 5°, opgelegde verplichting voor de in het buitenland geboren Belgen om vóór elke tien jaar een verklaring af te leggen. Die wijziging was ingegeven door het streven naar verlichting van de administratieve formaliteit.

Dit wetsvoorstel beoogt de regelrechte opheffing van artikel 22, § 1, 5°.

Het materiële toepassingsgebied van voornoemd artikel 22 is breder dan dat van artikel 8, § 1, 2°, b). Laatstgenoemd artikel is immers maar van toepassing op een in het buitenland geboren kind van een eveneens in het buitenland geboren ouder met de Belgische nationaliteit vanaf de geboorte. De maatregel tot behoud van de nationaliteit betreft echter alle in het buitenland uit een Belgische ouder geboren Belgen. Het maakt in dat opzicht niet uit of de Belgische ouder is geboren in België dan wel in het buitenland, en of hij de Belgische nationaliteit bezat op het tijdstip van de geboorte dan wel erna.

Dat betekent bijvoorbeeld dat mocht artikel 22, § 1, 5°, uit het Wetboek verdwijnen, de in het buitenland geboren kinderen van wie de ouders in België zijn geboren, van rechtswege de Belgische nationaliteit zouden verkrijgen door de toepassing van artikel 8, § 1, 2°, a).

Daaruit volgt dat het op basis van artikel 8, § 1, 2°, b), niet mogelijk zal zijn het voortbestaan van een voldoende band met België volledig te waarborgen.

Het wetsvoorstel lijkt in te gaan tegen de geest van de wet van 4 december 2012, die met name uitgaat van het sleutelbegrip “verankering op Belgische bodem/nauwe banden met België”. De volheid van betekenis van het integratieconcept in het Wetboek, een *conditio sine qua non* voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit en waarvan de intensiteit is afgestemd op de duur van het verblijf van de persoon in België, blijkt in dat opzicht een verhelderend voorbeeld te bieden van de intenties van de wetgever, alsook de afschaffing van de mogelijkheid om vanuit het buitenland aanvragen in te dienen voor het verwerven of terugkrijgen van de Belgische nationaliteit.

Het zou paradoxaal zijn om van kandidaat-Belgen een “aanhoudend” bewijs van hun integratie in België te eisen, en tegelijk toe te staan dat verschillende opeenvolgende generaties van Belgen die sinds hun geboorte

La *ratio legis* était d’éviter la multiplication de Belges à l’étranger n’ayant plus aucun lien effectif avec la Belgique et de lutter contre la multipatridie et les problèmes de droit international privé qui y sont liés.

La loi du 27 décembre 2006 a supprimé l’obligation de déclaration décennale imposée aux belges nés à l’étranger par l’article 22, §1er, 5°. Cette modification était dictée par un souci d’alléger une formalité administrative.

La proposition de loi vise l’abrogation pure et simple de l’article 22, § 1er, 5°.

Le champ d’application rationae materiae de l’article 22 précité est plus large que celui de l’article 8, § 1er, 2°, b). L’article 8, § 1er, 2°, b) ne s’applique en effet qu’à l’enfant né à l’étranger d’un auteur, également né à l’étranger, titulaire de la nationalité belge à sa naissance. La déclaration conservatoire concerne quant à elle tous les Belges nés à l’étranger d’un parent belge. Il reste à cet égard indifférent que le parent belge soit né en Belgique ou à l’étranger, qu’il ait possédé la nationalité belge au jour de la naissance ou postérieurement à celle-ci.

Cela signifie par exemple que si l’article 22, § 1er, 5° venait à disparaître du Code, les enfants nés à l’étranger dont les parents sont nés en Belgique se verraient attribuer de plein droit la nationalité belge par application de l’article 8, § 1er, 2°, a).

Il s’ensuit que l’article 8, § 1er, 2° b) ne permettra pas d’assurer complètement la survivance d’un lien suffisant avec la Belgique.

La proposition de loi semble contrevenir à l’esprit de la loi du 4 décembre 2012 qui s’articule, en particulier, autour de la notion-clé “d’ancrage sur le sol belge/liens étroits avec la Belgique”. La prégnance du concept d’intégration dans le Code, condition sine qua non de l’acquisition de la nationalité belge et dont l’intensité a été modulée en fonction de la durée du séjour de la personne en Belgique semble offrir à cet égard un exemple éclairant des intentions du législateur, de même que la suppression de la faculté d’introduire des demandes d’acquisition ou de recouvrement de la nationalité belge depuis l’étranger.

Il serait paradoxal d’exiger des candidats à la nationalité belge la preuve “soutenue” de leur intégration en Belgique et d’admettre dans le même temps que plusieurs générations successives de Belges résidant

ononderbroken in het buitenland wonen en mettertijd elke echte band met België hebben verloren, de Belgische nationaliteit zonder meer kunnen behouden.

Voornamelijk ter wille van de algemene samenhang pleit de minister dan ook voor het behoud van de bepaling, die naar zijn oordeel in overeenstemming is met de strekking van de nieuwe wet, waarin het aantonen van de band met België via integratie echt centraal staat.

De heer Stéphane Crusnière (PS) begrijpt niet waarom de wet niet kan worden gewijzigd, zodat hij optimaal is afgestemd op de realiteit en de praktische behoeften. Het wetsvoorstel strekt ertoe een antwoord te bieden op sommige problemen die de *Union des Belges francophones à l'étranger* heeft aangestipt. De spreker wijst erop dat het wetsvoorstel niet gaat over de verkrijging van de Belgische nationaliteit, maar alleen betrekking heeft op de Belgen die Belg willen blijven. Hij snapt niet goed waarom sommigen tegen het wetsvoorstel gekant zijn, vooral wanneer men de personen met een dubbele nationaliteit vergelijkt met zij die er slechts één hebben. Momenteel wordt er met twee maten en twee gewichten gewerkt. Er is een categorie van "sub-Belgen" gecreëerd, die een extra inspanning moeten leveren.

De minister van Buitenlandse Zaken heeft erkend dat er sprake is van administratieve logheid en problemen bij sommige ambassades, die onder meer de taak hebben onze burgers in het land in kwestie te informeren. Die administratieve vormvereiste afschaffen kan een besparing betekenen.

Mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) onderkent het door de heer Crusnière aangekaarte probleem. Zij meent evenwel dat de oplossing zich situeert bij de ambassades en de consulaten. De spreekster herinnert de leden eraan dat de ambassades de Belgen die hun hoofdverblijfplaats hebben in het buitenland aanschrijven voor de verkiezingen. Zij meent dan ook dat het voor hen mogelijk moet zijn om de betrokken Belgen minstens op de leeftijd van 27 jaar aan te schrijven met het oog op de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit.

Zij vestigt er de aandacht van de leden op dat er ook personen met de dubbele nationaliteit zijn die de Belgische nationaliteit niet meer wensen te behouden. Ook met hen moet rekening gehouden te worden. De bestaande regeling komt hieraan tegemoet.

Tot slot stipt mevrouw Lanjri aan dat het hier gaat over de tweede, derde, en volgende generaties van Belgen die geboren zijn in het buitenland en er ononderbroken hun hoofdverblijfplaats hebben.

sans interruption à l'étranger depuis leur naissance et ayant, au fil du temps, perdu tout véritable lien avec la Belgique puissent être maintenues dans cette nationalité sans autre formalité.

Pour des raisons essentiellement de cohérence générale, le ministre plaide donc pour le maintien de la disposition qu'il estime en concordance avec l'esprit de la nouvelle loi fortement axée sur la preuve des liens avec la Belgique à travers le concept d'intégration.

M. Stéphane Crusnière (PS) ne voit pas pourquoi on ne pourrait pas modifier la loi afin de répondre au mieux à la réalité et aux besoins du terrain. La proposition vise à répondre à un ensemble de problèmes relayés par l'Union des Belges francophones à l'étranger. L'orateur rappelle qu'on ne parle pas d'acquisition de la nationalité belge, la proposition ne concernant que des Belges qui souhaitent le rester. Il ne comprend pas bien les motivations des opposants à la proposition, surtout quand on compare les personnes qui ont une double nationalité et ceux qui n'en ont qu'une. Il y a actuellement deux poids, deux mesures. On a créé un sous-statut de Belges, ces personnes devant faire une démarche particulière.

Le ministre des Affaires étrangères a reconnu les lourdeurs administratives et les problèmes dans certaines ambassades, qui ont notamment pour rôle d'informer nos citoyens sur place. On pourrait faire des économies en supprimant cette formalité administrative.

Mme Nahima Lanjri (CD&V) reconnaît le problème soulevé par M. Crusnière. Elle estime cependant que la solution relève des ambassades et des consulats. L'intervenante rappelle aux membres que les ambassades écrivent aux Belges ayant leur résidence principale à l'étranger avant les élections. Aussi estime-t-elle qu'elles doivent être en mesure d'écrire aux Belges concernés âgés de 27 ans en vue de la déclaration conservatoire de la nationalité belge.

Elle fait également observer aux membres que certaines personnes ayant la double nationalité ne souhaitent plus conserver la nationalité belge. Celles-ci doivent également être prises en compte. C'est ce que fait la législation existante.

Enfin, Mme Lanjri relève qu'il s'agit en l'occurrence des deuxième et troisième générations et des générations suivantes de Belges qui sont nés à l'étranger et y ont leur résidence principale et continue.

De heer Christian Brotcorne (cdH) herinnert eraan dat ditzelfde artikel 22, § 1, 2°, in de hypothese van de afstand van nationaliteit voorziet. Wie in het buitenland een andere nationaliteit heeft verworven, kan door middel van een verklaring afstand doen van de Belgische nationaliteit. Dat is dus zo voor het geval waarnaar mevrouw Lanjri verwijst.

De spreker vraagt zich daarentegen af in welk opzicht het voor België interessanter zou zijn dat een staatloze de Belgische nationaliteit zou mogen behouden dan iemand die ook een andere nationaliteit heeft. Op welke basis berust dat standpunt? Wordt daarmee geen verschil in behandeling gecreëerd?

Mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) antwoordt dat niemand staatloos kan zijn. Niet alleen druist dat in tegen de verdragsrechtelijke bepalingen, bovendien heeft niemand daar belang bij. Er is wel degelijk een verschil tussen iemand die bij het afnemen van de Belgische nationaliteit staatloos wordt en iemand die verscheidene nationaliteiten bezit.

Met haar betoog wil zij enkel benadrukken dat het niet onredelijk is om de betrokken personen, eenmalig, te vragen om kennis te geven of zij al dan niet de Belgische nationaliteit wensen te behouden. Net als andere sprekers is zij eveneens van oordeel dat de betrokkenen op zijn minst geïnformeerd moeten worden door de Belgische ambassades en consulaten. Zij acht het daarom aangewezen dat de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen dit laatste punt nader bestudeerd met het oog op de uitwerking van gepaste maatregelen.

De heer Philippe Goffin (MR) schaaft zich achter het standpunt van mevrouw Lanjri. Er zou immers moeten worden nagedacht over een concreter informatiemechanisme voor mensen die in het buitenland wonen.

De heer Stéphane Crusnière (PS) betreurt dat de doelstelling van de administratieve vereenvoudiging geen steun krijgt. Hij stelt voor om bij de minister van Buitenlandse Zaken een motie in te dienen waarin wordt aangegeven dat die informatie moet worden verstrekt aan Belgen in het buitenland; hij rekent op de steun van de meerderheidspartijen want daardoor kan in dit vraagstuk vooruitgang worden geboekt.

De heer Christian Brotcorne (cdH) stelt voor dat de commissie voor de Justitie in haar advies opneemt dat de ambassades en consulaten verplicht worden om de Belgen die daar in het buitenland wonen, te informeren, vóór die termijn van tien jaar verstrijkt.

M. Christian Brotcorne (cdH) rappelle que le même article 22, § 1er, 2° prévoit l'hypothèse de la renonciation à la nationalité. Celui qui a acquis à l'étranger une autre nationalité peut renoncer à la nationalité belge par une déclaration. Le cas visé par Mme Lanjri est donc rencontré ici.

Par contre, l'orateur se demande en quoi il est plus intéressant pour la Belgique de permettre à un apatride de conserver la nationalité belge plutôt que de permettre à quelqu'un qui a aussi une autre nationalité de la conserver. Sur quelle base cette position est-elle fondée? N'est-elle pas discriminante?

Mme Nahima Lanjri (CD&V) répond que personne ne peut être apatride: c'est non seulement contraire aux dispositions conventionnelles, mais en outre, personne n'y a intérêt. Il y a bel et bien une différence entre quelqu'un qui devient apatride lorsqu'on lui enlève la nationalité belge et quelqu'un qui a plusieurs nationalités.

L'intervenante précise qu'elle veut seulement souligner qu'il n'est pas déraisonnable de demander, une seule fois, aux personnes concernées d'indiquer si elles souhaitent ou non conserver la nationalité belge. Tout comme d'autres intervenants, elle estime également que les personnes concernées doivent au minimum être informées par les ambassades et les consulats belges. Elle juge dès lors opportun que la commission des Relations extérieures se penche plus avant sur ce dernier point afin d'élaborer des mesures adéquates.

M. Philippe Goffin (MR) rejoint la position de Mme Lanjri. Il faudrait en effet réfléchir à un mécanisme d'information plus concret des personnes résidant à l'étranger.

M. Stéphane Crusnière (PS) regrette que l'objectif de simplification administrative ne soit pas soutenu. Il propose de déposer une motion auprès du ministre des Affaires étrangères pour rendre obligatoire cette information des Belges à l'étranger et il compte sur le soutien des partis de la majorité car cela permettra une avancée par rapport à la problématique.

M. Christian Brotcorne (cdH) propose que la commission de la Justice inclue, dans son avis, une obligation à charge des ambassades et consulats d'informer les Belges résidant sur place, et ce, avant l'expiration de ce délai de dix ans.

De heer Marcel Cheron (Ecolo-Groen) stelt voor om aan de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen te vragen welke mogelijkheden er zijn om de mensen die geïnformeerd moeten worden, te informeren. Weet men wie die mensen zijn? Is er een manier om die mensen te bereiken? Kan men zich daarbij baseren op de werkwijze in verband met het stemrecht van de Belgen in het buitenland?

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) is van oordeel dat de overheid de taak heeft om zijn burgers correct te informeren. Het Wetboek van de Belgische nationaliteit behoort tot het bevoegdheidsdomein van de minister van Justitie. Zij meent echter begrepen te hebben dat de Belgische ambassades en consulaten in het buitenland de betrokken personen niet kunnen identificeren omdat er geen verplichting is om zich te laten registreren bij een buitenlandse post? Kan de vertegenwoordiger verduidelijken over welke informatie de Belgische ambassades en consulaten in het buitenland precies beschikken over de Belgen in hun ambtsgebied?

De vertegenwoordiger van de minister legt uit dat er weldegelijk instructies bestaan voor de consulaire posten over de manier waarop geïnformeerd moet worden. Voorts wordt ook informatie verspreid via de website van deze consulaire posten. Er zou kunnen nagegaan worden of deze instructies verbeterd dienen te worden. De Belgen in het buitenland zijn inderdaad niet verplicht om zich te laten registreren. In deze discussie is dit gegeven dan ook een belangrijk aandachtspunt.

De heer Raf Terwingen (CD&V) stelt vast dat er in de commissie voor de Justitie geen draagvlak is om de automatische voortzetting van de Belgische nationaliteit van de in het buitenland geboren Belg die tussen de leeftijd van 18 jaar en 28 jaar ononderbroken zijn hoofdverblijfplaats heeft gehad in het buitenland, wetelijk te verankeren. De informatieverstrekking van de buitenlandse diplomatieke posten naar de betrokkenen toe is evenwel een heikel punt dat door de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen nader onderzocht dient te worden.

Mevrouw Sarah Smeyers (N-VA) benadrukt dat er volgens haar fractie voldoende garanties zijn wat de informatieverstrekking betreft.

De heer Stéphane Crusnière (PS) vraagt nogmaals dat het advies de nadruk zou leggen op het feit dat de ambassades en consulaten informatie moeten verstrekken aan de Belgen die in het buitenland verblijven.

M. Marcel Cheron (Ecolo-Groen) propose de demander à la commission des Relations extérieures quelles sont les possibilités d'informer ceux qui doivent l'être. Ces personnes sont-elles connues? Peut-on trouver une manière d'accéder à ces personnes et se baser sur celle utilisée pour le droit de vote des Belges à l'étranger?

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) estime qu'il appartient aux pouvoirs publics d'informer correctement leurs citoyens. Le Code de la nationalité belge relève de la compétence du ministre de la Justice. Elle pense toutefois avoir compris que les ambassades et consulats belges à l'étranger ne peuvent identifier les personnes concernées car celles-ci n'ont pas l'obligation de s'enregistrer auprès d'un poste étranger. Est-ce bien exact? Le représentant du ministre peut-il préciser de quelles informations les ambassades et consulats belges à l'étranger disposent précisément à propos des ressortissants belges qui séjournent dans le ressort de leur poste?

Le représentant du ministre explique qu'il existe bien des instructions qui indiquent aux postes consulaires comment les informations doivent être communiquées. En outre, des informations sont également diffusées sur les sites web des postes consulaires. L'opportunité d'améliorer ces instructions pourrait être examinée. Les Belges qui résident à l'étranger ne sont effectivement pas obligés de se faire enregistrer. Dans ce débat, cette question est dès lors importante.

M. Raf Terwingen (CD&V) constate que la commission de la Justice n'est pas favorable à ce que l'on inscrive dans la loi le maintien automatique de la nationalité belge au bénéfice des Belges nés à l'étranger qui ont eu leur résidence principale à l'étranger sans interruption entre l'âge de 18 ans et l'âge de 28 ans. Toutefois, la communication entre les postes diplomatiques à l'étranger et les intéressés est une question délicate qui devra être approfondie par la commission des Relations extérieures.

Mme Sarah Smeyers (N-VA) souligne que son groupe estime que les garanties sont suffisantes en ce qui concerne la communication des informations.

M. Stéphane Crusnière (PS) demande à nouveau que l'avis insiste sur le caractère d'information obligatoire à donner par les ambassades et consulats aux Belges résidant à l'étranger.

De heer Philippe Goffin, voorzitter van de commissie voor de Justitie, besluit dat er geen meerderheid bestaat voor het aldus geformuleerde wetsvoorstel. De respectieve standpunten zullen aan de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen worden overgezonden om het debat te stofferen.

De rapporteur,

Egbert LACHAERT

De voorzitter,

Philippe GOFFIN

M. Philippe Goffin, président de la commission de la Justice, conclut qu'il n'y a pas de majorité qui se dégage en faveur de la proposition de loi telle que formulée. Les points de vue des uns et des autres seront transmis à la commission des Relations extérieures afin d'alimenter le débat.

Le rapporteur,

Egbert LACHAERT

Le président,

Philippe GOFFIN

**BIJLAGE II — ADVIES VAN DE FOD BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING, OVERGEZONDEN OP 1 DECEMBER 2015 DOOR DE VICE-
EERSTEMINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN EUROPESE ZAKEN, BELAST MET
BELIRIS EN DE FEDERALE CULTURELE INSTELLINGEN**

NOTA AAN DE COMMISSIE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

In reactie op het verzoek van de Commissie Buitenlandse Betrekkingen van de Kamer kunnen de volgende overwegingen met betrekking tot wetsvoorstel 989 worden gemaakt:

- Aan de hand van het aantal nationaliteitsakten in onze consulaire posten in 2014 stellen we vast dat de verklaringen van behoud van nationaliteit ongeveer 43% van het totale aantal nationaliteitsakten bedroegen, wat neerkomt op 1395 verklaringen. Het lijkt erop dat de komende jaren zal toenemen omdat een groeiend aantal Belgen in het buitenland verblijft.
- Omdat het een authentieke akte betreft, wordt de verklaring van behoud verplicht verleden in de post. Dit noodzaakt bijgevolg de verschijning in persoon of een vertegenwoordiging bij bijzondere en authentieke volmacht. Sommige van onze landgenoten moeten voor die formaliteit aanzienlijke afstanden afleggen.
- Vandaag vestigen al onze posten de aandacht van onze landgenoten die in het buitenland verblijven op de bepalingen van artikel 22, §1, 5° van het Wetboek van de Belgische nationaliteit. Dat gebeurt door het bevolkingsregister te raadplegen en daarna contact op te nemen met de betrokkenen op hun laatst bekende adres. Jammer genoeg zijn sommige adressen niet correct omdat onze landgenoten het niet altijd nodig achten om de post over hun verhuizing in te lichten. In bepaalde gevallen is de beslissende datum van 28 jaar al overschreden als ze terug contact opnemen met de post, wat tot een onvrijwillig verlies van nationaliteit leidt.
- Ook schuilt er een moeilijkheid in de vaststelling van de voorwaarde zoals voorzien bij artikel 22 §3 opdat artikel 22, §1, 5° van toepassing zou zijn, met name het bezit van een andere nationaliteit: waar het niet altijd eenvoudig is om het bezit van een nationaliteit te bewijzen, is het nog moeilijker om het niet-bezit ervan te bewijzen.
Het is bijgevolg mogelijk dat, door onwetendheid van het bezit van die nationaliteit, een landgenoot het nalaat om een verklaring van behoud te doen en zijn Belgische nationaliteit verliest en zelfs dat ook de post geen kennis heeft van die dubbele nationaliteit en paspoorten blijft afleveren aan een persoon die op zijn 28 jaar zijn Belgische nationaliteit 'automatisch' heeft verloren. In dat geval verleent de dienst Nationaliteit van de FOD Buitenlandse Zaken, op het moment dat het verlies van de Belgische nationaliteit wordt vastgesteld, bijstand aan de personen die aldus hun nationaliteit zijn kwijt gespeeld en die bij het parket van de procureur des Konings van Brussel een verzoek wensen in te dienen om van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel een verlenging te verkrijgen van de termijn voor ondertekening van de akte van behoud van de Belgische nationaliteit. Omdat het een gerechtelijke procedure betreft, duurt deze vrij lang en is de positieve afloop niet gewaarborgd.

Bij gebrek aan een formeel bewijs van bezit van een andere nationaliteit, afgegeven door de buitenlandse autoriteiten, oordeelt de dienst Nationaliteit van de FOD Justitie dat, tot wettelijk bewijs van het tegendeel, er geen verlies is van de Belgische nationaliteit op 28 jaar, ondanks het ontbreken van de verklaring van behoud. Deze werkwijze verschaft geen absolute rechtszekerheid: de andere nationaliteit kan later nog altijd officieel bevestigd worden door de buitenlandse autoriteiten, wat de vaststelling van het verlies van de Belgische nationaliteit als gevolg heeft. Door het wegvallen van de procedure van bezit van staat of van herkrijging op de consulaire posten is het verlies van de Belgische nationaliteit dus definitief, tenzij betrokkene zich gedurende meerdere jaren opnieuw in België vestigt: de herkrijging is immers mogelijk in België, op voorwaarde dat de betrokkene sinds ten minste 12 maanden zijn hoofdverblijfplaats in België heeft, op grond van een ononderbroken wettelijk verblijf en dat hij op het ogenblik van de verklaring toegelaten of gemachtigd is tot een wettelijk verblijf van onbepaalde duur.

ANNEXE II — AVIS DU SPF AFFAIRES ÉTRANGÈRES, COMMERCE EXTÉRIEUR ET COOPÉRATION AU DÉVELOPPEMENT, TRANSMIS LE 1ER DÉCEMBRE 2015 PAR LE VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES ET EUROPÉENNES, CHARGÉ DE BELIRIS ET DES INSTITUTIONS CULTURELLES FÉDÉRALES

NOTE A LA COMMISSION DES RELATIONS INTERNATIONALES

En réaction à la requête de la Commission des Relations internationales de la Chambre, les considérations suivantes au sujet de la proposition de Loi 989 peuvent être faites :

-En considérant le volume d'actes de nationalité passés dans nos postes consulaires en 2014, on constate que les déclarations conservatoires représentaient environ 43% du total des actes de nationalité, soit 1395 déclarations. On peut avancer que ce volume est appelé à croître dans les années à venir, du fait de l'augmentation du nombre de Belges résidant à l'étranger.

-S'agissant d'un acte authentique, la déclaration conservatoire est enregistrée obligatoirement dans le poste, et nécessite dès lors la comparution personnelle ou une représentation par procuration spéciale et authentique. Or, certains de nos compatriotes doivent parcourir des distances considérables pour effectuer cette formalité.

-Aujourd'hui, tous nos postes attirent l'attention de nos compatriotes résidant à l'étranger sur les dispositions de l'article 22, §1er, 5° du Code de la Nationalité belge. Ceci se fait en interrogeant le registre de la population, puis en contactant les intéressés à leur dernière adresse connue. Malheureusement, un certain nombre d'adresses ne sont pas correctes, nos compatriotes ne jugeant pas toujours utile d'avertir le poste de leur déménagement. Dans certains cas, la date fatidique des 28 ans a été dépassée lorsqu'ils se manifestent, ce qui produit une perte de nationalité involontaire.

-Enfin, une difficulté réside dans l'établissement de la condition prévue à l'article 22 §3 pour que s'applique l'article 22, §1er, 5°, à savoir la possession d'une autre nationalité : s'il n'est pas toujours aisé de prouver la possession d'une nationalité, prouver sa non-possession l'est encore moins. Il est dès lors possible que, par ignorance de la possession de cette nationalité, un compatriote néglige de faire la déclaration conservatoire et perde sa nationalité belge, voire que le poste ignore lui aussi cette double nationalité et continue à délivrer des passeports à une personne ayant perdu « automatiquement » la nationalité belge à ses 28 ans. Dans ce cas, au moment où la perte de la nationalité belge est constatée, le service nationalité du SPF Affaires étrangères prêle son assistance aux personnes ainsi dépossédées de leur nationalité qui souhaitent introduire auprès du parquet du Procureur du Roi de Bruxelles une requête afin d'obtenir du tribunal de première instance de Bruxelles une prolongation du délai pour pouvoir signer l'acte en conservation de la nationalité belge. Comme il s'agit d'une procédure judiciaire, celle-ci est assez longue et l'issue positive n'est pas garantie.

En l'absence d'une preuve formelle, établie par les autorités étrangères, de possession d'une autre nationalité, le Service de la Nationalité du SPF Justice, estime que jusqu'à preuve légale du contraire, il n'y a pas perte de la nationalité belge à 28 ans malgré l'omission de la déclaration en conservation. Cette approche ne procure pas une sécurité juridique absolue : une autre nationalité peut toujours être confirmée officiellement par les autorités étrangères par la suite, entraînant le constat de la perte de la nationalité belge. La disparition de la procédure en possession d'Etat ou en recouvrement devant les postes consulaires ayant disparu, la perte de la nationalité belge est donc définitive, à moins que l'intéressé ne se réinstalle en Belgique pendant plusieurs années : le recouvrement est en effet possible en Belgique, à condition que l'intéressé ait eu sa résidence principale en Belgique depuis au moins 12 mois, sur base d'un séjour légal ininterrompu et qu'il soit, au moment de la déclaration, admis ou autorisé au séjour légal pour une durée illimitée.

BIJLAGE III — ADVIES VAN DE FEDERALE OMBUDSMANNEN VAN 26 JANUARI 2016

In zijn Jaarverslag 2014¹ meldde de federale Ombudsman reeds een toename van het aantal klachten naar aanleiding van het verlies van nationaliteit op basis van artikel 22, §1, 5°, van het Wetboek van de (Belgische) nationaliteit (WBN).

Al snel bleek dat deze toename van klachten te wijten was aan het verdwijnen van de mogelijkheden die het WBN bood om de Belgische nationaliteit te herkrijgen of verkrijgen vanuit het buitenland als gevolg van het inwerking treden van de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken.

Vóór 14 december 2012, kon de diplomatieke post, zo goed als op hetzelfde ogenblik waarop hij het verlies van nationaliteit aankondigde, voorstellen aan de burger om ze te herkrijgen en hem zo ook snel een bevredigende oplossing bieden. De oude versie van artikel 24 van het WBN bood de burger de mogelijkheid om aan te tonen dat hij nog steeds banden onderhield met België om aldus vrijgesteld te zijn van de voorwaarde om te verblijven op het grondgebied van het Rijk.² Sinds 14 december 2012³ – gezien de algehele opheffing van de wettelijke mogelijkheden om zijn nationaliteit vanaf het buitenland terug te krijgen – is artikel 22, §1, 5°, een “hakbijregel” geworden : degene die zich in de toepassingsvoorwaarden van deze bepaling bevindt, heeft geen mogelijkheid meer om zijn Belgische nationaliteit terug te krijgen. In de gevallen van de burgers die met de federale Ombudsman contact opnamen, moest uit het ontbreken van behoudsverklaring weliswaar geen desinteresse voor het Belgische burgerschap worden afgeleid. Vaak waren de verzoekers houder geweest van meerdere Belgische paspoorten en een aantal had zelfs zijn stemrecht nog uitgeoefend bij een diplomatieke vertegenwoordigingspost na hun 28ste verjaardag, en voordat de post zich realiseerde dat zij hun nationaliteit hadden verloren.

Deze burgers waren uiterst verrast wanneer zij achteraf vernamen dat ze hun Belgische nationaliteit eigenlijk op hun 28ste verjaardag waren verloren. Zij waren gewoonweg niet op de hoogte van het feit dat ze een verklaring hadden moeten afleggen, wilden ze hun nationaliteit behouden. Verrassing, onbegrip en een gevoel van onrechtvaardigheid overheersten in de klachten die de federale Ombudsman ontving.

Na onderzoek van deze klachten kunnen we de situaties die ons de afgelopen twee jaar werden voorgelegd in drie groepen onderverdelen:

¹ De federale Ombudsman, *Jaarverslag 2014*, p. 45.

² Het WBN bood nog andere mogelijkheden : het afleggen van een verklaring van nationaliteitsverkrijging op basis van de Belgische nationaliteit van een ouder die zelf in België verblijft (oud artikel 12bis, 2°, WBN) of op basis van zijn huwelijk met een Belgische onderdaan (oud artikel 16 WBN) of wegens het bezit van de staat van Belg (oud artikel 17 WBN).

³ of sinds 1 januari 2013 afhankelijk van welke bepaling precies betrokken is.

1. De burger ontdekt dat hij een verklaring van behoud van zijn nationaliteit had moeten afleggen wanneer hij een paspoort aanvraagt (of een vernieuwing van een passpoort of een identiteitskaart) na zijn 28ste verjaardag en de overheid dit weigert of wanneer hem gevraagd wordt om zijn identiteitsdocumenten in te leveren;
2. De Belgische diplomatieke of consulaire overheden zijn de burger na zijn 28ste verjaardag blijven Belgische identiteitsdocumenten uitreiken en kondigen hem plots aan dat hij zijn Belgische nationaliteit is verloren omdat hij op zijn 28ste verjaardag geen verklaring van behoud van zijn nationaliteit heeft afgelegd.

Dit is de situatie die aan bod komt in het Jaarverslag 2014.

3. De burger moest geen verklaring van behoud van nationaliteit afleggen omdat hij geen andere nationaliteit heeft dan de Belgische, maar slaagt er niet in om te voldoen aan de eisen die de FOD Buitenlandse Zaken stelt om te bewijzen dat hij geen andere nationaliteit bezit en bevindt zich aldus in een situatie van “feitelijke” staatsloosheid.

Gezien het feit dat deze klachten zich herhaaldelijk voordoen en de moeilijkheden die ze aan het licht brengen, richt de federale Ombudsman momenteel een algemene aanbeveling aan het Parlement met het oog op het opheffen van artikel 22, §1, 5°, van het WBN. Deze aanbeveling zal gepubliceerd worden in het Jaarverslag 2015.

ANNEXE III — AVIS DES MÉDIATEURS FÉDÉRAUX DU 26 JANVIER 2016

Dans son rapport annuel 2014¹ déjà, le Médiateur fédéral constatait une augmentation des réclamations concernant la perte de nationalité fondée sur l'article 22 §1er, 5° du Code de la nationalité (CNB).

Il est rapidement apparu que l'augmentation de ces plaintes est due à la disparition des possibilités qu'offraient le CNB de recouvrer ou d'acquérir à nouveau, à partir de l'étranger, la nationalité belge à la suite de l'entrée en vigueur de la loi du 4 décembre 2012 modifiant le Code de la nationalité belge afin de rendre l'acquisition de la nationalité belge neutre du point de vue de l'immigration.

Avant le 14 décembre 2012, le poste diplomatique pouvait, quasi dans le même temps qu'il lui annonçait la perte de sa nationalité, proposer au citoyen de la recouvrer et lui offrir ainsi rapidement une solution satisfaisante. En effet, l'ancienne version de l'article 24 CNB permettait au citoyen de démontrer les attaches qu'il avait conservées avec la Belgique en vue d'être exempté de la condition de résidence dans le Royaume.² A partir du 14 décembre 2012³, vu la suppression complète des possibilités légales de retrouver sa nationalité à partir de l'étranger, l'article 22 §1er, 5° est devenu une règle « couperet » : celui qui se trouve dans les conditions d'application de cette disposition n'a plus aucun moyen de récupérer sa nationalité belge. Or, dans le cas des citoyens qui se sont adressés au Médiateur fédéral, l'absence de déclaration de conservation de nationalité ne manifestait aucun désintérêt pour la citoyenneté belge. Souvent, les réclamants avaient été titulaires de plusieurs passeports belges et certains avaient même exercé leur droit de vote auprès de la représentation diplomatique au-delà de leur 28ème anniversaire, avant que le poste ne s'aperçoive de la perte de nationalité dans leur chef.

C'est donc avec la plus grande surprise que ces citoyens apprenaient par la suite qu'ils avaient perdu leur nationalité belge au jour de leur 28ème anniversaire. Ces citoyens n'étaient simplement pas informés de l'obligation de souscrire une déclaration pour conserver leur nationalité. Surprise, incompréhension et sentiment d'injustice dominant dans les réclamations reçues par le Médiateur fédéral.

A l'analyse de celles-ci, nous pouvons ranger les situations dont nous avons été saisis ces deux dernières années en trois groupes :

¹ Rapport annuel du Médiateur fédéral, 2014, p. 45

² Le CNB offrait encore d'autres possibilités : souscrire une déclaration d'acquisition de nationalité sur la base de la nationalité belge de son auteur lui-même installé en Belgique (ancien article 12bis, 2°CNB) ou sur la base de son mariage avec un citoyen belge (ancien article 16 CNB) ou de la possession d'état (ancien article 17 CNB).

³ ou du 1er janvier 2013 selon les dispositions concernées.

1. Le citoyen découvre qu'il aurait dû souscrire la déclaration de conservation de nationalité lorsqu'il introduit une demande de passeport (ou de renouvellement de passeport ou de carte d'identité) après son 28ème anniversaire et que les autorités belges le lui refusent ou par une demande de restitution de ses documents;
2. Les autorités diplomatiques ou consulaires belges ont continué à lui délivrer des documents d'identité belges au-delà de son 28ème anniversaire et lui annoncent tout à coup qu'il a perdu la nationalité belge par défaut de déclaration de conservation de nationalité à cette date. Cette situation est celle qui a été évoquée dans le rapport annuel 2014.
3. Le citoyen ne devrait pas souscrire une déclaration de nationalité, parce qu'il n'a pas d'autre nationalité que la nationalité belge, mais ne parvient pas à satisfaire les exigences de preuve de l'absence d'une autre nationalité posées par le SPF Affaires étrangères et se retrouve dans une situation d'apatridie « de fait ».

Au vu de la répétition des réclamations et des difficultés qu'elles soulèvent, le Médiateur fédéral rédige actuellement une recommandation générale à l'attention du Parlement en vue de l'abrogation de l'article 22 §1er, 5° du CNB. Cette recommandation sera publiée dans le rapport annuel 2015.